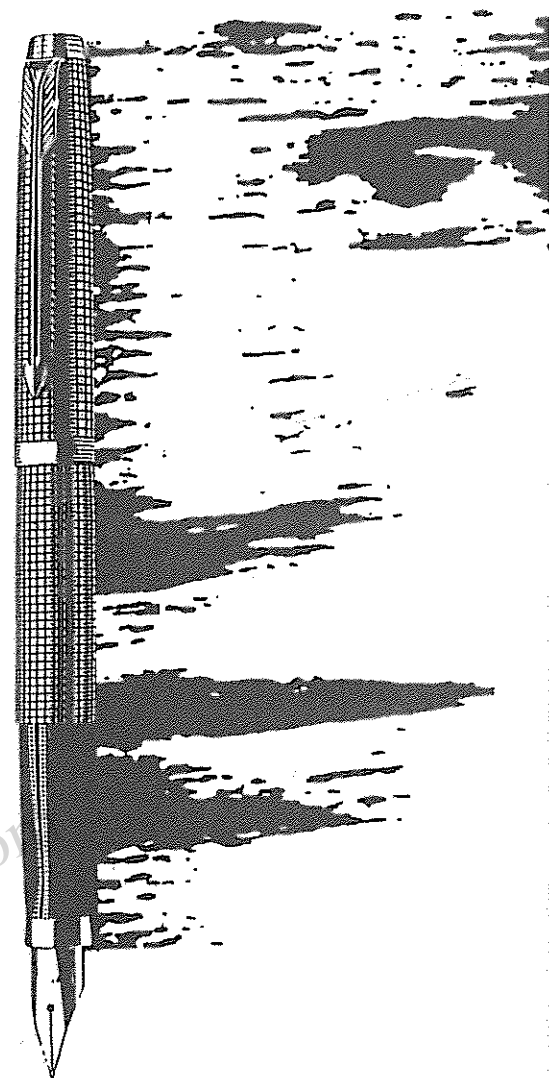

زنان مؤلف و مترجم در سال ۷۳ چه کردند؟

شهرزاد پاک‌سرشت*

عنوان کلی تکنولوژی یا علوم عملی، مجموعه کتابهای آشپزی را می‌یابیم. می‌بینید که با این تفاسیل، دیگر جایی برای یادکردن از غلطهای چاپی فراوان این مجموعه باقی نمی‌ماند.

بگذریم از اینکه برای تهیه همه شماره‌های مورد نظر از همین نشریه نیز چه تلاشها صورت گرفته و عاقبت هم در هیچ آرشیو یا کتابخانه عمومی‌ای چنین مجموعه‌ای وجود نداشت. کارکنان خانه کتاب ایران حتی آرشیو متعلق به خود این مؤسسه را نمی‌شناختند که بتوان با مراجعه به آن شماره‌های مورد نظر را در همان محل مطالعه کرد. سرانجام نیز برخی از شماره‌های مورد نیاز خود را از کتابخانه شخصی دوستی به امانت گرفتم که با گشاده‌رویی این مشکل را حل کرد و جای

آن خانه کتاب ایران است. از این رو قاعدتاً باید معتبرترین مرجع کتاب‌شناسی کتب منتشره باشد اما متأسفانه دقت لازم در تهیه و تنظیم آنها به کار نرفته‌است. مثلاً گاه یک کتاب در دو شماره این نشریه، دو بار فهرست شده و گاه کتاب‌شناسی برخی از کتابها ناقص یا مغلوط است. همچنین بارها کتابها ذیل موضوعات و عناوین نامناسب و حتی کاملاً اشتباه ثبت شده‌اند. مثلاً مجموعه شعری ذیل عنوان داستان و مجموعه داستانی ذیل عنوان شعر طبقه‌بندی شده یا کتاب شعری که عنوانش نامه‌ها است، جزو مجموعه‌های مکاتبات محسوب شده است. به علاوه در دسته‌بندی موضوعی کتابها نیز دقت اصولی به چشم نمی‌خورد. به عنوان مثال ذیل عنوان یا موضوع کلی هنر به کتابهایی درباره یوگا و پرورش اندام برمی‌خوریم و ذیل

مقاله‌ای که می‌خوانید، نگاهی است گذرا و اجمالی از روزنه آمار به فعالیتهای زنان در عرصه نشر کتاب، در طی سال گذشته (۱۳۷۳). بی‌تردید خواننده از چنین مقاله‌ای بیش از هر چیز انتظار دقت دارد. کوشش نویسنده نیز بر آن بوده‌است که در حد امکان به این انتظار پاسخ گوید اما باید اعتراف کنم که این کوشش کاملاً به موفقیت نینجامیده است.

منبع و مرجع نویسنده برای استخراج آمار و اطلاعات ارائه شده در این مقاله، شماره‌های ۲۶ تا ۷۸ نشریه کتاب هفته بوده است. این نشریه که هر شماره آن حاوی کتاب‌شناسی کتب منتشره در عرض یک هفته است، توسط اداره کل چاپ و نشر (وابسته به معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی) تهیه و تنظیم می‌شود و ناشر

● نسبت ترجمه و تألیف در کتابهای چاپ ۷۳ نشان می‌دهد که در سال گذشته گرایش زنان به ترجمه بیش از روند کلی گرایش به ترجمه بوده است.

«نمودار شماره ۳» میزان گرایش به هر یک از گروههای موضوعی را در مجموعه آثار منتشر شده سال گذشته و «نمودار شماره ۴» میزان گرایش به هر یک از گروههای موضوعی را در میان مؤلفان و مترجمان زن نشان می‌دهد.

گروههای موضوعی به ۱۱ دسته تقسیم شده‌اند که هر کدام زیرگروههای ذیل را شامل می‌شوند:

کلیات: فهرستها، کتاب‌شناسی‌ها، کتابداری و اطلاع‌رسانی، دایرةالمعارفها، کامپیوتر، روزنامه‌نگاری، چاپ، روش تحقیق و...

فلسفه و روان‌شناسی: منطق، فلسفه، روان‌شناسی، پیراروان‌شناسی، علوم غریبه و رازورها و اخلاق و...

دین: کتابهای چاپ شده درباره مباحث گوناگون دینی (اعم از دین اسلام و دیگر ادیان).

علوم اجتماعی: علوم سیاسی، اقتصاد، بازرگانی، حمل و نقل، ارتباطات، حقوق، جامعه‌شناسی، مردم‌شناسی، علوم تربیتی، آموزش و پرورش، علوم اداری، علوم نظامی و...

زبان: واژه‌نامه‌ها و آثار مربوط به زبان‌شناسی، گویشها، دستور زبان، زبانهای بیگانه و...

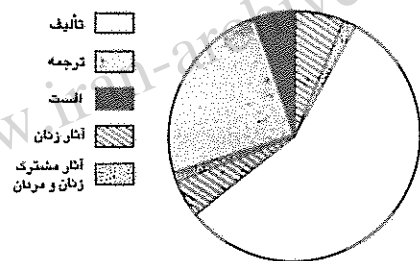
علوم خالص: ریاضیات، نقشه‌برداری، فیزیک، نجوم، زمین‌شناسی، شیمی، زیست‌شناسی و...

علوم عملی (کاربردی): علوم پزشکی، مهندسی، کشاورزی، صنایع غذایی، دامداری و دامپروری، مدیریت، امور اداری، حسابداری، رانندگی، تعمیر و نگهداری ابزار و آلات و ماشینها، آشپزی، خیاطی، پوشاک، اقتصاد خانواده، آرایش و بهداشت و... (در پاره‌ای از موارد نیز این گروه وسیع موضوعی، با نام کلی «تکنولوژی» مشخص شده‌است که به هیچ وجه مناسب به نظر نمی‌رسد. شاید عنوان «علوم و فنون عملی (کاربردی)» برای این حوزه، دقیقتر و مناسبتر باشد.)

شده‌است که ۶۷ درصد آن را تألیف و ۳۳ درصد آن را ترجمه تشکیل می‌دهد.

نسبت ترجمه و تألیف در کتابهای چاپ ۷۳ نشان می‌دهد که در سال گذشته گرایش زنان به ترجمه بیش از روند کلی ترجمه بوده است. در حالی که از مجموع کتابهای منتشر شده در سال ۷۳، ترجمه حدود ۳۳ درصد را شامل می‌شود؛ حدود ۴۶ درصد از کتابهایی را که زنان اهل قلم پدید آورده‌اند، آثار ترجمه شده تشکیل می‌دهد.

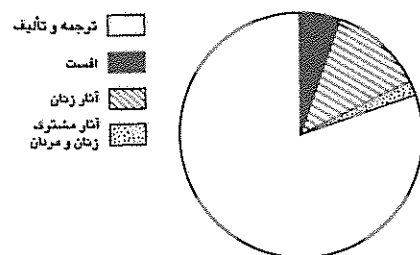
برای آنکه تصور کاملتری از نقش زنان در تألیف و ترجمه کتابهای چاپ سال ۷۳ داشته باشیم، می‌توانیم به «نمودار شماره ۱»

نمودار شماره ۱ - سهم زنان در تألیف و ترجمه کتابهای چاپ سال ۷۳

رجوع کنیم. در این نمودار نسبت آثار تألیفی، ترجمه و افست نمایش داده شده و سهم زنان در هر یک از گروههای ترجمه و تألیف مشخص شده‌است.

در «نمودار شماره ۲» نیز نسبت سهم

نمودار شماره ۲ - سهم زنان در پدید آوردن کتابهای چاپ سال ۷۳

زنان اهل قلم در پدید آوردن این آثار، بدون تحکیم ترجمه و تألیف نمایش داده شده‌است.

سپاسگزاری از او همین جاست. در هر حال، در تهیه این مقاله بایستی به مرجعی استناد می‌شد و نویسنده نیز با وجود این ضعفها و اشکالات به شماره‌های کتاب هفته، که عملاً تنها منبع قابل دسترسی بود، استناد کرده‌است.

مشکلات دیگری نیز در کار بود. مثلاً برای شناخت نویسندگان و مترجمان زن، چاره‌ای جز این نبود که نام آنها ملاک قرار گیرد. بنابراین روشن است که اسامی مشترک بین دو جنس، اسامی مستعار و نامهای مخفف، به دقت این آمار لطمه زده‌است.

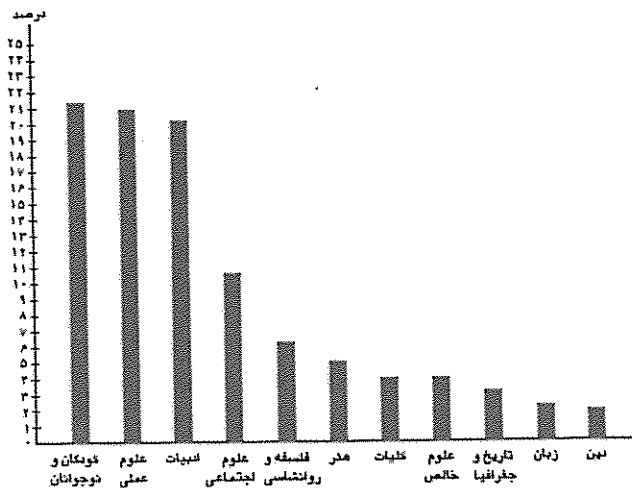
همچنین نمی‌توان احتمال خطای نویسنده این مقاله را در استخراج آمار کاملاً منتفی دانست. وقتی در کار اداره‌ای دولتی با در اختیار داشتن امکاناتی فراوان و بهره‌گیری از افراد متعدد، که قاعدتاً دست‌کم گروهی از آنها باید متخصص باشند، این مایه خطا راه می‌یابد؛ چگونه می‌توان کار یک نفر را که مجموع امکاناتش منحصر به کاغذ، قلم و شماره‌های کتاب هفته است، عاری از خطا دانست؟

این نکته را نیز باید یادآوری کنم که این مقاله نگاهی صرفاً آماری و توصیفی دارد و بررسی تحلیلی این آمار، خارج از حوزه مسئولیت آن است. ■

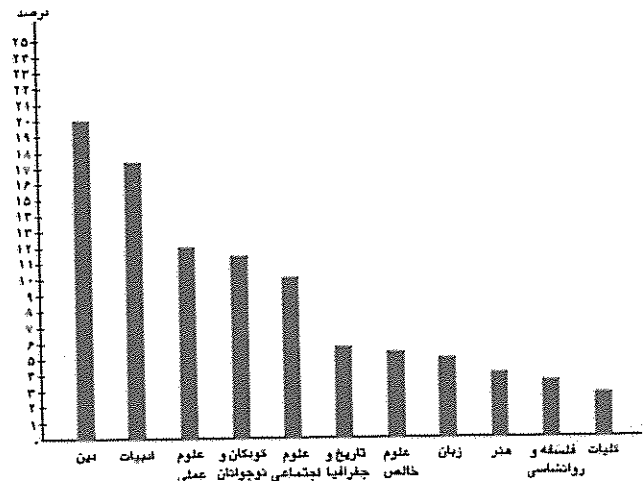
مجموع کتابهای منتشر شده در سال گذشته، ۱۰ هزار و ۹۳۶ عنوان بوده است. ۶۴ درصد از این عناوین را آثار تألیفی تشکیل می‌دهند و ۳۱/۴ درصد از آنها به آثار ترجمه اختصاص دارند و ۴/۶ درصد نیز کتابهای افست شده‌اند.

با توجه به این آثار و سهم زنان در پدید آوردن آنها درمی‌یابیم که در مجموع، زنان در تألیف و ترجمه هزار و ۲۶۹ عنوان کتاب (حدود ۲/۱۲ درصد از کتابهای منتشر شده) سهم بوده‌اند.

اگر از فهرست کتابهای منتشر شده، کتابهای افست را کنار بگذاریم و تنها تألیف و ترجمه را به حساب آوریم، مجموعاً ۱۰ هزار و ۴۲۹ اثر در سال گذشته منتشر

نمودار شماره ۲ - گرایش به گروه‌های موضوعی در آثار مؤلفان و مترجمان زن

نمودار شماره ۳ - گرایش به گروه‌های موضوعی در آثار مؤلفان و مترجمان

کلیه کتابهای تألیف و ترجمه شده در این سال را شامل می‌شود. اگر این گروه از کتابها را به تفکیک موضوع بررسی کنیم، می‌بینیم که در سه موضوع «زبان»، «علوم خالص» و «کودکان و نوجوانان» هیچ کتابی در این زمینه چاپ نشده است. البته این سه گروه موضوعی، زمینه و موضوعیت چندانی نیز برای طرح مباحث مربوط به زنان ندارند.

اگر بر اساس تعداد کتابهای منتشر شده در این زمینه، گروههای موضوعی یازده‌گانه را بررسی کنیم، نتیجه چنین خواهد بود: در محدوده «علوم و فنون عملی (کاربردی)» ۱۹۵ کتاب، در حوزه «دین» ۱۲۶ کتاب، در زمینه «هنر، ورزش و سرگرمی» ۷۱ کتاب، در گستره «علوم اجتماعی» ۳۴ کتاب، در وادی «ادبیات» ۱۴ کتاب، در دایره «فلسفه و روان‌شناسی» ۱۳ کتاب، در مقوله «تاریخ و جغرافیا» ۱۰ کتاب و زیر عنوان «کلیات» ۳ کتاب منتشر شده است که به زن، مسائل زنان و علایق آنها مربوطند.

اما اگر ترتیب را بر اساس درصد کتابهای مربوط به مسائل زنان، نسبت به کل کتابها در هر گروه موضوعی در نظر بگیریم، حاصل چنین خواهد بود: «هنر، ورزش و سرگرمی» ۱۵/۶ درصد، «علوم و فنون عملی (کاربردی)» ۱۴/۶ درصد، «دین» ۶ درصد، «فلسفه و روان‌شناسی» ۳/۲ درصد، «علوم اجتماعی» ۳/۲ درصد، «تاریخ و جغرافیا»

شده، کتابهای مربوط به موضوعات دینی با دو هزار و ۹۴ عنوان (۲۰/۱ درصد کل آثار)، بیشترین تعداد را تشکیل می‌دهند؛ زنان با تألیف و ترجمه تنها ۲۷ اثر در این باره (۲/۱ درصد از آثاری که زنان پدید آورده‌اند)، کمترین توجه را به این گروه موضوعی نشان داده‌اند.

یکی دیگر از مواردی که در این بررسی می‌توان بدان پرداخت، آمار کتابهای منتشر شده درباره زن، مسائل زنان و موضوعات

شماره ترتیب	موضوع	تعداد		سهم زنان در ترجمه و تألیف آثار	
		درصد	تعداد	درصد	تعداد
۱	دین	۲۰/۱	۲۰۹۲	۲۰/۱	۲۷
۲	ادبیات	۱۷/۷	۱۸۲۹	۱۷/۷	۲۲۷
۳	علوم خالص	۱۲	۱۲۲۹	۱۲	۲۶۴
۴	کودکان و نوجوانان	۱۱/۵	۱۱۹۹	۱۱/۵	۲۷۲
۵	علوم اجتماعی	۱۰/۳	۱۰۷۵	۱۰/۳	۱۳۲
۶	تاریخ و جغرافیا	۵/۸	۶۱۴	۵/۸	۲۰
۷	علوم خالص	۵/۵	۶۱۰	۵/۵	۲۸
۸	زبان	۵/۲	۵۳۸	۵/۲	۲۲
۹	هنر	۲/۳	۲۲۹	۲/۳	۶۸
۱۰	فلسفه و روانشناسی	۲/۸	۲۰۴	۲/۸	۵۳
۱۱	کلیات	۲/۳	۲۴۴	۲/۳	۲۸

مربوط به زنان و علایق آنها و مقوله‌هایی است که عرفاً بیشتر مورد توجه زنان بوده است.

در سال گذشته مجموعاً ۴۶۶ کتاب در این قلمرو منتشر شده که حدود ۴/۵ درصد از

هنر: معماری، عکاسی، موسیقی، تئاتر و نمایش، سینما، فیلمنامه، طراحی، نقاشی، پیکرتراشی، مجسمه‌سازی، گرافیک، خوشنویسی، صنایع دستی، سرامیک، تمپر، گلسازی، ورزش، سرگرمیها و... (زیر عنوان کلی «هنر» عنوان فرعی «هنرهای زیبا و تزیینی» نیز آمده است. همان طور که می‌بینید ذیل این عنوان با مجموعه‌ای وسیع و ناهمگون از موضوعها روبه‌رو می‌شویم و شاید عنوان «هنر، ورزش و سرگرمی» برای این گروه موضوعی گویاتر به نظر برسد. هر چند کنار هم قرار گرفتن این سه گروه نیز چندان منطقی نیست.)

ادبیات: کتابهای مربوط به ابعاد و موضوعات و جوانب گوناگون در حوزه ادبیات

تاریخ و جغرافیا: کتب منتشر شده در قلمروی تاریخ و جغرافیا
کودکان و نوجوانان: کتابهای مربوط به کودکان و نوجوانان

در «جدول شماره ۱» تعداد آثار تألیف و ترجمه شده در هر یک از گروههای موضوعی مشخص شده و گرایش زنان به هر یک از این موضوعات با آمار نشان داده شده است. با توجه به این جدول نکته جالبی را درمی‌یابیم: گرایش زنان به موضوعات گوناگون، کاملاً منطبق بر گرایش عمومی نبوده است. به عنوان مثال، در حالی که در میان کل آثار منتشر

● بررسی دقیق‌تر نشان می‌دهد که در محدوده «علوم و فنون عملی (کاربردی)»، بیشترین کتب مربوط به زنان را کتابهای آشپزی، خیاطی، آرایش و بهداشت و اقتصاد خانواده تشکیل می‌دهد.

۱/۶ درصد، «کلیات» ۰/۹ درصد و «ادبیات» ۰/۷ درصد.

بررسی دقیق‌تر نشان می‌دهد که در محدوده «علوم و فنون عملی (کاربردی)»، بیشترین کتب مربوط به زنان را کتابهای آشپزی، خیاطی، آرایش و بهداشت و اقتصاد خانواده تشکیل می‌دهند و پس از آن کتابهای مربوط به زنان در زمینه علوم پزشکی بیشترین تعداد را دارند. در موضوعات دینی نیز دو دسته از کتابها بیشترین رقم کتابهای مربوط به زنان را شامل می‌شوند: گروه نخست، سرگذشتها و کتابهای مربوط به زندگی زنان بزرگ تاریخ اسلام، و به ویژه صدراسلام، و گروه دوم، کتابهای مربوط به حقوق زن از دیدگاه اسلام.

زیر عنوان کلی «هنر، ورزش و سرگرمی» نیز اغلب کتابهای مربوط به زنان، به موضوعاتی چون گلدوزی، گلسازی و فنون و صنایع دستیاف تعلق دارد. در قلمرو «فلسفه و روان‌شناسی» نیز اکثر کتابهای مربوط به زن، متعلق به حوزه روان‌شناسی است. در زمینه «تاریخ و جغرافیا» نیز تعداد کتابهای مربوط به زندگی‌نامه‌ها و بررسی تاریخی درباره زنان مشهور تاریخ، بسیار بیشتر از بررسیهای کلی درباره نقش زنان در دوره‌های گوناگون تاریخی است. در زمینه «کلیات» نیز کتابهای مربوط به زنان، صرفاً به کتابشناسی‌های زنان اختصاص دارد.

آمار مربوط به «ادبیات» نیز صرفاً کتابهایی را دربرمی‌گیرد که درباره شاعران و نویسندگان زن نوشته شده‌اند و یا به طور خاص به بررسی نقش زنان در حوزه‌های ادبی پرداخته‌اند. طبیعی است که کتب شعری یا داستانی که درباره زن نوشته شده‌اند، یا شخصیت‌های زن در آنها نقش محوری دارند، در این آمار منظور نشده‌اند.

در پایان، ذکر این نکته ضروری به نظر می‌رسد که در این بررسی صرفاً به فعالیت زنان مؤلف و مترجم پرداخته شده و از نقش زنان در دیگر مراحل آماده‌سازی، نشر و چاپ و پخش کتاب سخن به میان نیامده است. بررسی این موارد، در گرو تحقیق دیگری است که از حوصله این مقاله خارج است. اما همین قدر می‌توان اشاره کرد که اگر به این موضوع نیز در مقاله‌های مجزا پرداخته شود، بی‌تردید بررسی نقش زنان ویراستار و زنان تصویرگر کتاب کودک در مجموعه دست‌اندرکاران نشر کتاب، اهمیت ویژه‌ای دارد. ■

با طعم کال، نوبرانه خرداد
گاه، باز می‌آید
ساختها پلک می‌بندند
و او در سایه روشن نیمروز
با خش خشی آشنا
از آستانه ابری عبور می‌کند

دوشیزه اطلسی‌ها
با جتری بفش از کنار فواره می‌گذرد
و آبی تازه می‌افشانند
به شادی و غمها
آه می‌کشد

دفتری عتیق
در باد ورق می‌خورد
و پرهای طاووس را در هوا می‌پراکند

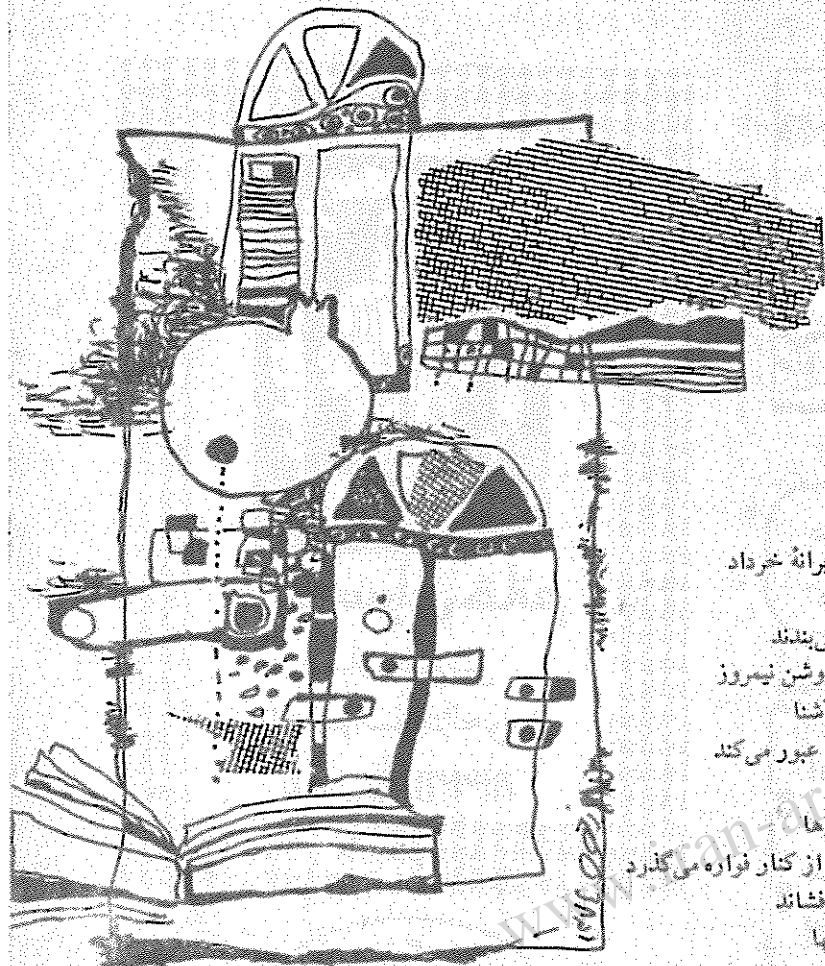
این سومی‌آید
میان شاخه‌های بلند ریحان راه می‌رود
و رویاهای شکسته را
همچون بادامهای تلخ و پرک
به گوشه دامن می‌افکند

و بانو که مثل همیشه
با لیلخ لیلخ دمیایی‌ها
در دالانهای سرد و طولانی پیش می‌آید
می‌ایستد

تا توج سایه او را
بر شاخه‌های لخت ازل نگاه کند
و به یاد بیاورد
بی او چقدر تنها مانده‌است
کنار این نوبرانه‌های مکرر
کنار این دخترهای پیر و قدیمی ■

بهاره روشن

آرژان قهرمان

انستیتو زیاکده

جاقی و لاغری تضمینی، ده کیلو در ده جلسه بدون بازگشت به حالت اولیه، ترمیم ابرو، خط چشم، خط لب، فرمزه و رنگ مژه، بهداشت پوست با بالاترین کیفیت زیر نظر متخصصین همراه با آموزش موارد بالا

۸۷۶۱۶۱۵ - ۷۲۲۱۵۶۸ صنعتی

مژده به بانوان محترم شرق تهران (نیروی هوایی)
۱۰ کیلو در ۱۰ جلسه لاغر شوید ۲۲۵۲۹۶

آموزش سبزی آرائی و میوه آرائی و سفره های نذری، شیرینی تر و خشک، شکلات، دسر، آشپزی، گل آرائی، سفره های عقد در کلاس هستی.

۹۷۲۶۷۸ - ۶۰۲۶۲۶۰

لباس و کلاه عروس
سفره عقد مجلل و استثنایی
۲۳۶۴۲۰

موسسه آموزشی راهنمای دانش
کتاب و نوار

زبانهای زنده دنیا را در مدتی کوتاه با هزینه مناسب با استفاده از جدیدترین دوره های کتاب و نوار این موسسه در منزل فرا گیرید. داوطلبان شهرستانها با ذکر مشخصات تحصیلات خود مکاتبه فرمائید. دکتر فاطمی ساختمان ۲۹ طبقه ششم کدپستی ۱۴۳۱۶
تلفن: ۸۸۵۷۲۰۲ - ۲۰۶۴۲۵۸

مانتوسرای خاتم

میدان هفتم تیر
جنب مسجد الجواد
تلفن: ۸۳۳۵۵۸۵

موگه
اجاره لباس عروس، سفره عقد
۸۲۱۹۲۶۹

بانو وزیر
خانمها، خانمها
آموزش:
شیرینی، آشپزی
تزئین: انواع سبزی و میوه
آموزش: گلهای تزئینی و کار روی یخ و...
با اخذ گواهینامه رسمی همراه با

کدبین المللی
حضور و مکاتبه ای
تلفن: ۲۲۳۲۰۵۲
خیابان شریعتی - سهیل، مهر چهارم

۸۷۱۰۳۷۷
۸۷۱۹۳۷۱

راهنمای زنان

تعلیم ارگ، پیانو، سنتور

مخصوص خانمها — ۸۸۵۲۷۴۳

آموزش یوگا ویژه بانوان

توسط مربی آموزش دیده در هندوستان

۲۵۶۵۲۷۰

قابل توجه خانمهای آرایشگر

جدیدترین فن گریم عروس، کوتاه کردن مو، ترمیم ابرو و آرایش دائمی و کلیه خدمات پوستی و بهداشت پوست برای خانمهای آرایشگر شهرستانی در چند جلسه هنرچو

می پذیرد

تلفن ۲۵۴۹۷۱۳

تلفن ۲۷۲۰۱۸

۱۰ الی ۴۰ بعد از ظهر

ارتباط با دنیای زیبایی و پاکیزگی

شهر بزرگ

خشکشویی و سفیدشویی

کلیه البسه

با سرویس رایگان

خشکشویی موکت، مبلمان،

واکس، پارکت و کفپوش

شما نیز می توانید یکی از مشتریان

ما باشید. تلفن: ۷۵۴۲۱۰۳

شعبه ظفر: ۲۶۰۰۰۹

شرق تهران: ۷۸۰۸۱۳۷

شرکت

روپاپرداز

مشاور روابط عمومی و تبلیغات

مجری تابلوهای بزرگ تبلیغاتی

بر بام سینماهای تهران

بزهش، طراحی، چاپ، فیلم، عکس، نمایشگاه

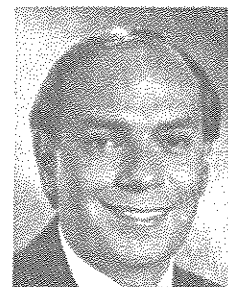
تلفن: ۸۷۱۰۳۷۷-۸۷۱۹۳۷۱

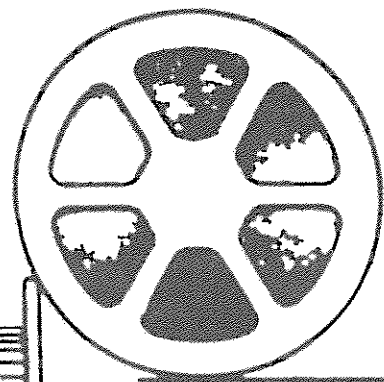
خانمهای ایران

(ووبیگ راشل سابق) اولین مزه ترسیم مو در ایران

خبری مسرت بخش برای تمام کسانی که موهای خود را از دست داده یا می دهند ما نتیجه آخرین تحقیقات و اکتشافات دانشمندان و متخصصین مو در امریکا را رایگان در اختیار شما قرار می دهیم که روش های فوق در اروپا هم عرضه نمی شود این متدها نتیجه تلاش بیگیر متخصصین مو در امریکا می باشد، در این روش بدون عمل جراحی از یکصد تار مو تا ده ها هزار تار مو روی سر شما نصب می گردد با این متد کاملا جدید و استثنایی شما احساس خواهید کرد که موهایتان از زیر پوست روئیده و هیچگونه تفاوتی با موهای طبیعی تان ندارد و با لمس کردن موهای جدید حتی فراموش می کنید که موهایتان ریخته است با خیال راحت استحمام کرده و موهایتان را به نرم دلخواه شانه کنید بعد از نصب مو چنانچه مورد پسندتان واقع گردید وجه آنرا بپردازید ضمنا فراموش نکنید متدهای فوق احتیاج به مراجعه بعدی ندارد. تلفن: ۸۹۸۴۳۳

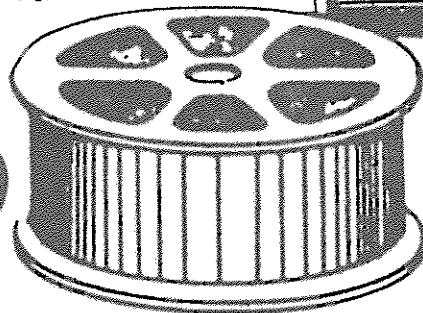
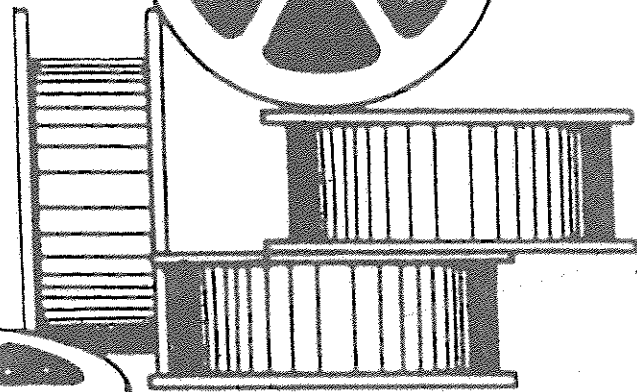
تهران خیابان ولی عصر حب سینما آمریکا (آنلاینیک سابق)

● برگزاری این کلاسها برای شما مفید بود؟
 ○ بیگدلی: در این کلاسها بر نحوه برخورد درست و استقبال از تماشاچیان تأکید بسیار می‌شد. بعضی دست‌اندرکاران معتقد بودند که سینما تا اندازه‌ای تماشاچیان خود را از دست داده‌است و باید با مدیریت صحیح دوباره آنان را به سینما جذب کرد. مدیر سینما باید بداند چگونه نظر تماشاچی را جلب کند، ما قبلاً به خیلی از مسائل بی‌توجه بودیم ولی حالا می‌دانیم که چه مسائلی باید بیشتر مورد توجه قرار بگیرد. من خودم فکر می‌کنم گذراندن این دوره در آینده روی کار من تأثیر زیادی خواهد داشت.

● خانم شیرازی، ارزیابی شما از این کلاسها چیست؟
 ○ شیرازی: این کلاسها در حقیقت یک دوره مدیریت برای مدیران

زنان ایرانی

سینما بود. البته عده‌ای هم به صورت آزاد شرکت کرده بودند و هیچ تجربه‌ای از سینما نداشتند. به نظر من این دوره از نظر ارائه یک سری موضوعات تئوریک واقعاً خوب بود اما از نظر عملی چندان قوی نبود. سینماداری گرفتاریهای زیادی دارد که خیلیها از آن بی‌خبرند. مثلاً یک مدیر سینما باید بداند وقتی در سینما زد و خوردی پیش می‌آید، چه باید بکند. درست است که با برگزاری یک دوره نمی‌توان انتظار داشت تمام تجربیات ملموس سینماداری به اشخاصی که تماس مستقیمی با مسائل سینما نداشته‌اند، منتقل شود اما حداقل می‌توانستند کارآموزان را به چند سینما ببرند و برای کسانی که قرار است مدیران آینده سینما باشند، جنبه‌های کاربردی مدیریت سینما را هم مطرح کنند.

● چرا این مسائل را در طول دوره مطرح نکردید؟
 ○ فرمت: این کلاسها شامل دو بخش مدیریت عمومی و مدیریت تخصصی بود. مدیریت تخصصی در انتهای دوره برگزار شد و وقتی کلاسها تمام شد، دیگر فرصتی برای ارائه پیشنهادات و انتقادات نبود. بعد از اتمام امتحانات هم چنین فرصتی پیش نیامد. اما اگر از ما بخواهند، می‌توانیم پیشنهادات خود را برای رفع اشکالات دوره‌های بعدی مطرح کنیم. به هر حال به نظر من که پیش از این به شکل حرفه‌ای در کار سینماداری نبودم؛ این حرکت به خصوص از دو جنبه بسیار مفید بود: اول آن که در کار سینماداری فقط تجربه کافی نیست و دوم آن که دعوت از خانمها برای شرکت در این کلاسها باعث می‌شود آنان با حرفه مدیریت سینما آشنا و به انتخاب این شغل ترغیب شوند. به هر حال سینما، محیطی خانوادگی است و حضور یک مدیر زن به خانواده‌ها احساس امنیت خاصی می‌دهد.

○ شیرازی: البته من باید نکته‌ای را در اینجا اضافه کنم. کسی ما را برای گذراندن این دوره دعوت نکرد، حتی خود من بارها نامه نوشتم

تا چند سال پیش تقریباً همه سینماها به صورت تجربی اداره می‌شد. در سال ۶۸ دست‌اندرکاران به ضرورت آموزش شاغلان در بخشهای مختلف سینما واقف شدند و بر این موضوع تأکید کردند. در آن زمان یک دوره آموزش سینماداری برگزار شد و مدیران سینماهای ممتاز و درجه‌یک و داوطلبان آزاد، به صورت اختیاری در آن شرکت کردند. در سال ۷۳ به پیشنهاد انجمن مدیران سینما، دومین دوره برای کلیه مدیران سینماهای ممتاز و درجه‌یک اجباری شد و در صورتی که مدیر سینمایی، این دوره را نمی‌گذراند، درجه سینما تقلیل می‌یافت. پس از پایان دوره دوم نیز کلیه مدیران سینما موظف به گذراندن این دوره شدند. در ادامه این حرکت، سینماهای شهرستان نیز در برنامه آموزش در دوره‌های بعدی قرار دارند.

خبر یافتیم که خانمها نیلوفر فرمت، لیلا مجد بیگدلی و ناهید شیرازی موفق به گذراندن سومین دوره این کلاسها شده‌اند و به ترتیب رتبه‌های دوم، سوم و پنجم را کسب کرده‌اند. به عنوان اولین گروه زنان آموزش دیده در این رشته، با آنان و همچنین با آقای فرناد، عضو هیأت مدیره انجمن مدیران سینما، به گفت و شنودی کوتاه نشستیم. با هم می‌خوانیم: ❁❁

● خانم بیگدلی، لطفاً مختصری درباره این دوره برای ما توضیح دهید.

○ بیگدلی: این دوره به سفارش وزارت ارشاد و توسط انجمن مدیران سینما و نیز با همکاری مرکز آموزشی صنایع ملی در مرکز صنایع ایران برگزار شد و تقریباً چهار ماه طول کشید. در این مدت ما ۳۰ واحد درسی گذراندیم که شامل کامپیوتر، معارف اسلامی، حسابداری، مبانی مدیریت، روابط عمومی، آشنایی با قوانین کار، آیین نگارش، تاریخ سینما، ارزشیابی کیفی سینما، اقتصاد در سینما، خط مشی و سیاستهای معاونت سینمایی می‌شد.

می‌خواهد. به هر حال کار سینما باید به نحو احسن انجام شود و این مسئولیت به عهده مدیر سینماست. حتی در روزهای تعطیل، جمعه و اعیاد که همه به همراه خانواده‌شان در شادی و جشن هستند، مدیر باید سر کار باشد. فقط در روزهای عزا که سینما تعطیل است، مدیر سینما هم تعطیل است. او باید با توجه به درآمد سینما جوابگوی بدهیهای موجود باشد. ما در طول سال فیلمهایی داریم که ممکن است حتی ۴۰ تا بلیط هم فروش نداشته باشند. یعنی درآمد یک روز سینما، هزار یا دوهزار تومان است. او باید آخر شب از پولی که گرفته، سهم صاحب فیلم، ۲۰ درصد وزارت ارشاد، پول آب و برق و هزینه‌های دیگر و حقوق کارمندان را کنار بگذارد و مابقی را هم برای مالک سینما در نظر بگیرد. مجموعه این شرایط موجب شده این شغل تاکنون در ایران یکی از مشاغل کاملاً مردانه تلقی شود. انجمن مدیران سینما بر حضور

و تلفن کردم. به هر حال حضور ما در این دوره‌ها چندان هم ساده انجام نشد.

○ فرناد: اجازه بدهید من توضیحی بدهم. مهمترین مسأله برای یک مدیر سینما، سیاست برخورد با افراد مختلف است. شاید برای وزارت ارشاد هم این سؤال مطرح بوده که آیا زنان می‌توانند این مسئولیت را به عهده بگیرند و امنیت خانواده‌هایی را که وارد سینما می‌شوند تأمین کنند. به هر حال با حمایت‌های انجمن مدیران سینما از ضرورت حضور مدیران زن در سینماها و پیگیری خود خانمها توانستیم وزارت ارشاد را راضی به شرکت خانمها در این دوره کنیم.

● آقای فرناد بفرمایید انجمن مدیران سینما برای مدیران چه می‌کند؟

○ فرناد: تا همین دو - سه ماه پیش، چه در بخش خصوصی و چه

و مدیریت سینما

خانمها اصرار داشت اما وزارت ارشاد مسئولیت آن را به عهده نگرفت، در حالی که عملاً خانمها از سالها پیش وارد این کار شده بودند.

● خانم بیگدلی با توجه به اینکه شما در زمینه مدیریت سینما سابقه فعالیت داشته‌اید، شرح مختصری از کارهای خودتان برای ما بگویید:

○ بیگدلی: البته تمام فعالیت‌های مدیران سینما الزاماً مشابه هم نیست مثلاً یک مدیر ممکن است فیلم سینما را هم خودش تهیه کند ولی مدیر دیگر فقط مسئول اکران باشد. اما اصولاً تمام امور داخلی سینما به عهده مدیر است به عنوان مثال تمام کارگراها زیر نظر او هستند. اگر بخواهم خودمانی حرف بزنم، در حقیقت مدیر سینما حالت سرکارگر دارد. در سینمای ایران، چندان مهم نیست که مدیر حتماً صاحب سینما هم باشد، چون به هر حال کارهای مربوط به او را هم باید انجام دهد: هر صبح باید به نظم و نظافت سینما نظارت کند. روزهای جمعه

در ارگانها، مالک سینما می‌توانست یک روز، نامه‌ای به وزارت ارشاد بنویسد و شخصی را به عنوان مدیر سینمای خود معرفی کند و مدیر قبلی را از سینما اخراج کند که در آن صورت مدیر قبلی دیگر دستش به جایی بند نبود. با تشکلی که انجمن مدیران سینما داشت و با همکاری کلیه مدیران، این باور به وجود آمد که مسئولیت مدیران سینما یکی از بخشهای بسیار مهم در صنعت سینماست. آنها با همکاری و استفاده از راهنمایی‌های مدیران دیگر، از وزارت ارشاد کمک گرفتند و اخیراً بخشنامه‌ای از طرف وزارت ارشاد به کلیه سینماها صادر شده که هیچ سینمایی حق ندارد مدیرش را بدون دلیل اخراج کند و اگر مشکلی به وجود آمد یک کمیسیون شامل نماینده انجمن سینماداران، انجمن مدیران سالنهای سینما، وزارت ارشاد اسلامی، مالک سینما و مدیر سینما تشکیل می‌شود و رأی نهایی این کمیسیون قابل اجراست. نکته مهمتر اینکه تمام مالکان باید مدیران خود را از میان آنهایی که این دوره را گذرانده‌اند انتخاب کنند. این مسأله باعث می‌شود فقط افرادی که این دوره‌ها را گذرانده‌اند، انتخاب شوند. البته فعلاً دو خانم مشغول کار هستند و خانم فرحت نیز تاکنون از چندین سینما پیشنهاد کار دریافت کرده‌اند.

● به هر حال تعداد زنان در این حرفه هنوز بسیار کم است و باید تعداد بیشتری از آنان جذب این کار شوند:

○ فرناد: بله، البته من فکر می‌کنم یکی از کارهایی که «مجله زنان» در این مورد باید انجام دهد این است که ضرورت حضور مدیران زن را در سینما مطرح کند.

● آقای فرناد، مسئولیت یک مدیر سینما در چه حوزه‌هایی است؟
○ فرناد: مهمترین مسأله در صنعت سینما بخش هماهنگ‌کننده کالای تولید شده (فیلم) با مصرف‌کننده (تماشاچی) است. مدیر سینما کسی است که باید جوابگوی نیازهای تماشاگران و تمام بخش اداری سینما باشد. وزارت ارشاد هم تنها بیخ هر موردی را از مدیر سینما

● نیلوفر فرحت: «شرکت

زنان در دوره سینماداری،

باعث ترغیب آنها به

انتخاب این شغل می‌شود

و حضور یک مدیر زن در

سینما، به خانواده‌ها احساس

امنیت خاصی می‌دهد.»

● **ناهید شیرازی، مدیر سینما ناهید: «مشکل اصلی سینما در ایران کمبود فیلم است، یعنی سینما خوراکی برای تغذیه و بارور شدن ندارد.»**

● **خانم فرحت شما از خودتان بگویید:**

○ **فرحت:** من ۲۹ سال دارم، متأهل هستم و در یکی از رشته‌های پزشکی تحصیل کرده‌ام ولی چون به سینما علاقه داشتم، می‌خواستم به شکلی در این زمینه فعالیت کنم که این دوره باعث شد من به شکل عملی‌تری با سینما آشنا شوم و امیدوارم در آینده فرصتی فراهم شود تا به کار در این زمینه مشغول شوم.

● **نظر همسرتان نسبت به این کار چیست؟**

○ **فرحت:** او همیشه یکی از شوقان من در این زمینه بوده است.

● **خانم شیرازی، شما هم اطلاعاتی از خودتان در اختیار**

خوانندگان ما بگذارید:

○ **شیرازی:** من ۳۰ سال دارم، متأهل هستم و از سال ۱۳۷۲ کاملاً ناخواسته وارد این کار شدم و هنوز هم به کارم ادامه می‌دهم. البته سینما جذابیت و کششی دارد که با وجود تمام مشکلاتش، مرا وادار به ادامه کار می‌کند. وقتی می‌بینم سالن سینما پُر است، بچه‌ها از دیدن فیلم به وجد می‌آیند، دست می‌زنند و می‌خندند، من هم لذت می‌برم. چون سینمای ما، ناهید، سینمای کودکان است. البته تعداد این

وظیفه‌اش سنگین‌تر است چون جمعیت بیشتری می‌آیند و او باید تربیتی بدهد که تماشاگران راحت وارد سینما شوند، مدتی در سالن انتظار بمانند، و همزمان با خروج تماشاچیان سانس قبل، گروه بعدی وارد سالن شوند. اگر صندلی خالی باشد و مشتری هم پشت در مانده باشد، عدم مدیریت سینما دار را می‌رساند. اگر کارگراها بدرفتاری کنند، او مسئول است چرا که باید در استخدام افراد بسیار دقیق باشد.

اگر کسی در سینما سیگار بکشد، معمولاً کارگر یا سرایدار جرأت نمی‌کند به او تذکر دهد. بارها شده است که در این موارد من شخصاً رفته‌ام و تذکر داده‌ام و اغلب اوقات هم مردم حرف‌شنوی داشته‌اند. بارها شده که دیده‌ام آقایان در سالن انتظار پد نشسته و من به او تذکر داده‌ام که پاهایش را پایین بگذارد و مرتب بنشیند و او همان کار را کرده و دفعات بعد هم که به سینما می‌آید تا مرا می‌بیند، اول سعی می‌کند درست بنشیند. تقریباً مردم هم قبول کرده‌اند که خانمها می‌توانند در سینما حضور داشته باشند. مدیر باید همیشه آینده‌نگر باشد، مثلاً فکر کنید یک روز صبح که به سینما می‌روید، می‌بینید گپی فیلم خراب است یا فیلمی را که از یک ماه پیش تبلیغ کرده‌اید و همین امشب باید اکرانش کنید، آماده نیست. به هر حال سینما را که نمی‌شود تعطیل کرد یا یک فیلم را به مدت طولانی نمایش داد. شب به شب هم باید حساب و کتاب کند. فرمهایی هم که مربوط به وزارت ارشاد است باید پُر شود و اول هر ماه برای آنها فرستاده شود.

● **این کار پرمشغله را چطور با امور خانوادگی هماهنگ می‌کنید؟**

○ **بیگدلی:** در طول گذراندن دوره‌های اخیر، من تا ساعت ۱۲ شب کار می‌کردم. صبح تا ساعت یک بعدازظهر در کلاس بودم. بعد حدود دو ساعت به خانه می‌رفتم و پس از آن برای انجام کارهای سینما به دفتر می‌رفتم و ۹ شب که می‌رسیدم، باز کارهای خانه را انجام می‌دادم و تا حدود ساعت ۱۱ شب به درسهایم می‌رسیدم. من ۳۹ ساله، متأهل و دارای دو دختر هستم. دختر بزرگم ۱۵ ساله و دومی ۱۲ ساله است. مدت ۲۰ سال است که در این کار هستم و تقریباً تمام کارهایی را که مربوط به سینما بوده، خودم گردانده‌ام. البته راجع به تولید صحبت نمی‌کنم، درست است که ما تولید هم داشته‌ایم ولی من دخالت زیادی نداشته‌ام. حدود پنج، شش سال است که شوهرم هم در کار سینما با من همکاری می‌کند و تصمیم داریم در آینده همچنان مدیریت سینما را به عهده داشته باشیم.

● **لیلا مجید بیگدلی،**

مدیر سینماهای نادر و

میرزا کوچک خان: «من تا

حالا در برابر مشکلات

مقاومت کرده‌ام و اگر

دخترانم علاقه‌مند باشند،

حتماً امکان ورود آنان را

هم به این حرفه فراهم

خواهم کرد.»

دوره‌های «مجله زنان» با جلد زرکوب

زنان سال سوم	زنان سال دوم	زنان سال اول
۱۶-۲۲ ۱۳۷۳	۱۰-۱۵ ۱۳۷۲	۱-۹ ۱۳۷۰-۷۱

● علی اکبر فرناد، مدیر عامل انجمن مدیران سینما:

«شاید برای وزارت ارشاد این سؤال مطرح بوده که آیا زنان می‌توانند مدیریت سینما را به عهده بگیرند و امنیت خانواده‌ها را تأمین کنند؟»

گونه سینماها متأسفانه بسیار کم است و مشکلات آنها هم، زیاد. به نظر من مشکل اصلی سینما در ایران کمبود فیلم است، یعنی سینما خوراکی برای تغذیه و بارور شدن ندارد.

● سینمای شما درجه چند است؟

○ شیرازی: درجه دو، در خیابان هفده شهریور، پایینتر از میدان شهدا. البته در این محل تراکم جمعیت زیاد است، و تراکم سینما هم بالا. یعنی در اصل ما میان تعداد زیادی سینما محاصره شده‌ایم ولی فقط سینمای ما مخصوص کودکان است.

● خانم بیگدلی، راستی نگفتید چطور شد که به این کار روی

آوردید؟

○ بیگدلی: پدرم صاحب سینما بود. او تمام مسئولیت‌هایش را به من واگذار کرد. البته مدیر سینما، الزاماً مالک سینما هم نیست. ولی به هر حال من تمام کارها را مانند حسابداری و پخش فیلم به تنهایی انجام می‌دادم و هر دو سینمای نادر و میروزا کوچک خان (ارشت) زیر نظر خودم بود. آن روزها که من وارد سینما شدم، حتی یک مدیر زن دیگر نبود که من بتوانم با او مشورت کنم. همکاران من همه مرد بودند. البته مسأله‌ای نبود ولی دوستان پدرم برایشان خیلی عجب بود که پدرم تمام مسئولیت خود را به من واگذار کرده. همه آنها فکر می‌کردند وقتی من ازدواج کنم، حتماً کارم را رها خواهم کرد. اما من ازدواج هم کردم و گماکان به کارم ادامه دادم. بعد همه گفتند بعد از بچه‌دار شدن، میدان را خالی خواهم کرد، ولی من باز هم مقاومت کردم. البته کم‌کم خانم‌های دیگری هم وارد این کار شدند. بعضی پدرها، دخترانشان را به این کار دعوت کردند، ولی اغلب خانمها به مجرد اینکه ازدواج کردند، کارشان را رها کردند و رفتند. یاد می‌آید زمانی یکی از مدیران سینما که به دفتر پدرم می‌آمد، به من گفت: «شما هر وقت ازدواج کنی، مجبور می‌شوی این کار را کنار بگذاری، چون باید ۲۴ ساعته کار کنی. مثلاً یک شب که در خانه هستی، تلفن می‌زنند و می‌گویند در سینما فلان اتفاق افتاده. تو هم باید همان وقت شب به محل بروی و به وضعیت رسیدگی کنی.» اما من تا حالا در برابر مشکلات مقاومت کرده‌ام و اگر موقعیت پیش بیاید و دخترانم هم علاقه‌مند باشند، حتماً امکان ورود آنها را به این حرفه فراهم خواهم کرد ■

علاقتمندان می‌توانند برای هر یک از دوره‌های اول و دوم و سوم (شماره‌های ۱ تا ۲۲) مبلغ ۲۰۰۰۰ ریال به حساب جاری شماره ۱۹۷۰ بانک ملی ایران شعبه سمیه به نام مجله «زنان» (قابل پرداخت در شعب بانک ملی در سراسر کشور) واریز کرده، کپی رسید را همراه با آدرس دقیق، کدپستی و تلفن خود، به آدرس تهران، صندوق پستی ۵۵۶۳ - ۱۵۸۷۵ ارسال فرمایند.

هزینه ارسال با
پست سفارشی بر
عهده «زنان» است.

زنان

و برپایی یک سمینار

منظم و مفید

در سمینار «نقش زنان در کشاورزی» چه گذشت؟

تهیه و تنظیم: رزا افتخاری

بررسی چگونگی توجه به زنان کشاورز در برنامه‌های توسعه بخش کشاورزی، فقراتی از متن برنامه اول و دوم توسعه را مورد بررسی قرار داده‌بود: از یافته‌های فوق می‌توان نتیجه گرفت که در هر دو برنامه توسعه بخش کشاورزی، نقش زنان در تولیدات این بخش و اهمیت حضور فعال آنان در فرآیند توسعه نادیده باقی مانده‌است.

وی یادآور شد که یکی از مشکلات اساسی در برنامه‌ریزیهای بخش کشاورزی، کمبود اطلاعات جامع و مطمئن است اما این «کمبود» در مورد زنان کشاورز به «نبود» تبدیل می‌شود و این نقصان پیش از آن که جنبه فنی داشته‌باشد، علل فرهنگی و اجتماعی دارد. او، با این مقدمات، بحث خود را چنین ادامه داد: سؤال این است که آیا «عدم‌تعمیل» و فرهنگ جامعه «مردسالارانه» سبب طولانی‌تر کردن دوره «نبود اطلاعات» و استفاده از ابتدایی‌ترین روشها برای برآورد اطلاعات نشده‌است؟

دکتر شادی‌طلب همچنین معتقد بود که همزمان با اجرای طرحهای متناسب با رفیافت خانواده‌گرا، تصمیمات و سیاستهای کاملاً متفاوت و مغایر اهداف برنامه‌های توسعه اتخاذ شده‌است که می‌توان آن را رفیافت «زن‌گرا» نامید. از جمله این گونه سیاست‌گذارها ایجاد تعاونیهای خاص زنان است.

از آنجا که زنان به عنوان نیمی از اعضای جامعه باید در برنامه‌های توسعه مشارکت داشته‌باشند و از نتایج آن بهره‌مند شوند، وی گفت که لازم است طرحهای این برنامه‌ها از جهات زیر مورد بررسی محتوایی قرار گیرد:

نکته مشترک میان صحبت‌های اغلب سخنرانان این بود که تعاریف متخصصان و محققان از مفاهیمی چون «شاغل»، «فعالیت اقتصادی» و از این قبیل، با شرایط اجتماعی - اقتصادی کشور ما مطابقت ندارد. جمع‌بندی نظرات نشان می‌دهد که تطبیق این مفاهیم با ساخت اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی کشور و ارائه تعاریف مناسب از آنها بسیار ضروری می‌نماید.

مهندس اشرف اسدی، مشاور وزیر کشاورزی در امور زنان، که دبیر سمینار نیز بود، گفت که هدف از برگزاری چنین همایشی فراهم کردن محیطی

یکشنبه ۲۴ اردیبهشت ۱۳۷۴، سمیناری یکروزه با عنوان «نقش زنان در کشاورزی» در ساختمان وزارت کشاورزی برگزار شد. هدف این سمینار ارائه پیشنهادها و کاربردی جهت رفع مشکلات اقتصادی - اجتماعی زنان روستایی بود. این پیشنهادها در سه زمینه «ایجاد اجتماعی - اقتصادی فعالیتهای زنان در بخش کشاورزی»، «پیش‌نیازهای فعالیت زنان در بخش کشاورزی» و «نقش اطلاعات در برنامه‌ریزی توسعه» ارائه شد.

در این سمینار فقط به طرح موضوعات و مسائل ویژه زنان در بخش کشاورزی پرداخته شد و پیشنهادها و راهبردهای مقدماتی برای اجرای آنها مطرح گردید.

از آنجا که زنان روستایی سهم قابل توجهی در نیروی کار کشاورزی دارند و تاکنون نقش و اهمیت حضور فعال آنان در هر دو برنامه اول و دوم توسعه بخش کشاورزی کشور نادیده گرفته شده، قرار شده‌است در دومین سمیناری که در سال ۷۶ برگزار می‌شود، نتایج و میزان به‌کارگیری این پیشنهادها در برنامه سوم توسعه کشور بررسی شود.

در پی چکیده‌ای از نظرها و پیشنهادها مطرح شده در سمینار را به نظر شما می‌رسانیم.

زنان کشاورز ایرانی در برنامه‌های توسعه

دکتر زاله شادی‌طلب، استاد دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، برای

در حاشیه برگزاری سمینار

سخنرانی دکتر لهسایی‌زاده، مهمان شیرازی سمینار، به دلیل تأخیری در آغاز به کار سمینار، از ساعت ۱۱ و نیم صبح به ساعت ۶ و نیم بعدازظهر موکول شد. طبیعی است که در آن ساعت فقط شنوندگان «سبوتر باقی‌مانده» و به هر حال همه خسته بودند. او نیز وقتی پشت تریبون قرار گرفت، با لهجه شیرین شیرازی‌اش، به شوخی گفت: ما در شهر خودمان معمولاً اول از مهمانهایمان پذیرایی می‌کنیم، این تهران چه جوری است که وقت مهمانها را هم ازشان می‌گیرند و نوبت آنها را می‌اندازند آخر!

۱ - در مجموع برنامه‌های بخش کشاورزی، کدام دسته از طرح‌های تدوین شده جنبه کلی داشته و نمی‌توانند نسبت به جنسیت حساس باشند؟ ۲ - کدام دسته از طرح‌های تدوین شده با توجه به نوع فعالیت مورد هدف در طرح واقعیت‌های موجود جامعه روستایی می‌توانند نسبت به جنسیت حساس باشند و این حساسیت تا چه اندازه بر فعالیتها، اعتبارات و اقدامات پروژه‌ای خاص مؤثر واقع شده‌است؟ ۳ - کدام دسته از طرح‌های برنامه اول و دوم در بخش کشاورزی، علی‌رغم آنکه می‌توانند نسبت به جنسیت حساس باشند، مورد بی‌توجهی برنامه‌ریزان قرار گرفته‌اند. ۴ - پیامد این دسته از طرحها برای زنان کشاورز چیست؟ ۵ - نگرش تدوین‌کنندگان طرحها و مسئولان دستگاهها در مورد طرح‌های حساس نسبت به جنسیت چیست؟ دلایل ملاحظه یا عدم این حساسیت را چگونه عنوان می‌کنند؟

دکتر شادی‌طلب در خاتمه گفت:

اگر تاکنون برای زنان کشاورز کاری انجام نداده‌ایم، بهتر است بدون مطالعه نسبت به سیاست‌گذاریهای ناسازگار یا رهیافت‌های ناهمگون با برنامه توسعه اقدام نشود. گرچه مسئولان دستگاه‌های اجرایی همواره اجرای ضربتی ایده‌های خود را بر تحقیق مقدم داشته‌اند، ولی این بار بهتر است از صبر و بردباری زنان کشاورز

زنان، محور اساسی توسعه پایدار انسانی

جهان در پنج دهه گذشته با تحولات و پیشرفتهای اجتماعی، اقتصادی و تکنولوژیکی چشمگیری روبه‌رو بوده‌است که از بهبود نسبی وضعیت زندگی انسانها خبر می‌دهد، اما از آنجا که هنوز ملتها با مشکلات عدیده‌ای دست به‌گریبانند، به نظر می‌رسد که جامعه جهانی قادر به استفاده بهینه از این دستاوردها نبوده‌است: هنوز بیش از یک پنجم مردم دنیا گرسنه می‌خوابند؛ یک چهارم مردم آب آشامیدنی دسترسی ندارند؛ از هر پنج نفر، یک نفر زیر خط فقر به سر می‌برد و بار بدهی کشورهای در حال توسعه و رشد روزافزون فساد و خشونت‌های داخلی، که بیشتر علیه زنان و کودکان به کار گرفته می‌شود، بر عمق فاجعه می‌افزاید. دکتر سودابه امیری، کارشناس ارشد و مدیر طرح‌های عمرانی برنامه عمرانی سازمان ملل، پس از بررسی تحولات و رویدادهای دهه‌های گذشته، ضرورت تأکید بر توسعه انسانی پایدار را مطرح کرد.

دکتر امیری در بررسی وضعیت زنان با استناد به آمارهای بین‌المللی نشان داد که علی‌رغم پشت‌سر گذاشتن دهه زن (۱۹۷۶ - ۱۹۸۵)، زنان در عرضه‌های مختلف زندگی، در سطح بین‌المللی، در وضعیت نامطلوبی به سر می‌برند. وی برای تغییر وضعیت نامطلوب زنان، پیشنهاد‌های خود را چنین ارائه داد:

مقالات کارشناسی دیگری نیز گنجانده شده که کمک مؤثری به بررسی دقیقتر نظرات و پیشنهادات مطرح شده در سمینار برای صاحب نظران و سیاست‌گذاران خواهد بود. به هر حال تدارک و تنظیم این مقالات و چاپ به موقع این ویژه‌نامه، همزمان با برپایی سمینار، خبر از تلاش پیگیر و مستمر دست‌اندرکاران سمینار و نشریه می‌دهد.

علی‌رغم تأخیر یکساعته‌ای که در شروع برنامه سخنرانی رخ داد، برنامه‌ریزی درست در ارائه سخنرانها؛ توزیع همزمان ویژه‌نامه سمینار؛

است برای تبادل نظر و تعاطی افکار و اتخاذ تصمیم‌های مدیرانه. وی از دست‌اندرکاران قبلی و مسئولان جدید، که علی‌رغم تحولات مدیریتی پیش آمده، در برگزاری سمینار کماکان مشارکت داشته‌اند، تشکر کرد. در ضمن سمینار از همکاری دفتر امور زنان نهاد ریاست جمهوری و جمعیت همبستگی زنان جمهوری اسلامی ایران نیز برخوردار بوده‌است.

در سمینار، ویژه‌نامه «فصلنامه علمی - پژوهشی اقتصاد کشاورزی و توسعه» توزیع شد. در این فصلنامه علاوه بر مقالات مطرح شده در سمینار،

● دکتر ژاله شادی طلب: اگر تاکنون برای زنان کشاورز کاری انجام نداده‌ایم، بهتر است بدون مطالعه نسبت به سیاست‌گذاری‌های ناسازگار یا رهیافتهای ناهمگون با برنامه توسعه اقدام نشود.

شکلات جهانی‌اند و باید در چارچوبی جهانی و به فراخور زمینه‌های اجتماعی، اخلاقی، اقتصادی و فرهنگی هر کشوری رفع گردند. تأکید بر توانمندی دختران و زنان به عنوان شرکای هم‌پا در فرآیند توسعه و واگذاری ابزارهای لازمه به آنان؛ ارائه واحدهای کم بهره؛ مشارکت زنان در تعاونیها، به خصوص در بخش روستایی؛ ارائه امکانات روزافزون و جامع جهت اشتغال زنان و شرکت مستمر آنان در تصمیم‌گیریهای آگاهانه پیرامون رفع نابرابریها و تفاوت‌های جنسیتی در تمامی رشته‌ها و زیربخشها؛ بررسی و اصلاح و تدوین قوانین و مقررات خاص و اجرای آن جهت تحقق اهداف توسعه انسانی پایدار الزامی می‌باشد.

فوس و مسکن به طور واقعی نشان داده‌شده است و شاید دلیل آن، تعریفی باشد که از اشتغال ارائه شده است. وی فعالیت زنان در روستاهای ایران را در سه مقطع قبل از اصلاحات ارضی، پس از اصلاحات ارضی و پس از انقلاب اسلامی بررسی کرد و گفت: در واحدهای بزرگ، زنان بیشتر سعی می‌کنند در کارهای خانگی مشارکت کنند. در واحدهای متوسط زنان به صورت کارکنان کشاورزی خانوادگی بی‌مزد انجام وظیفه می‌کنند و بالاخره در واحدهای خرد، زنان مجبورند در مزارع دیگران به صورت کارگر مزدی کار کنند. پس نقش اقتصادی زنان خانوارهای دهقانی متوسط و روستایی، چشمگیرتر از خانوارهای دهقانی غنی است.

دکتر لهسایی‌زاده، در انتها، از بحث خود چنین نتیجه‌گیری کرد که باید به نقش و پایگاه اقتصادی - اجتماعی زنان روستایی به طور کلی و کشاورزان زن اهمیت بیشتری داده شود و جایگاه خاصی در تحقیقات برای آنها در نظر گرفته شود؛ زنان کشاورز باید در سرشماریها و آمارگیریهای کشاورزی، دقیقتر تعریف و تقسیم‌بندی شوند؛ در برنامه‌ریزیهای اقتصادی - اجتماعی کشور باید به زنان روستایی بهای کافی داده شود؛ زنان کشاورز باید، به عنوان کشاورزان مؤثر، هم‌تراز با مردان آموزش ببینند؛ ورود هر گونه تکنولوژی به بخش کشاورزی نباید از نقش فعال زنان در این زمینه بگاهد. باید به روستاییان تفهیم کرد که زنان می‌توانند همانند مردان در به‌کارگیری تکنولوژیهای کشاورزی سهمی باشند.

◀ سنگ زیرین آسیا: زن یا مرد؟

دکتر فاطمه گیوه‌چیان، عضو هیأت علمی دانشگاه الزهراء، مطالعات مردم‌شناختی مربوط به زنان را مرور و این مطالعات را به دو دسته تقسیم کرد: دسته اول، مطالعاتی که زن را عامل مؤثری در زندگی اجتماعی می‌داند و ثابت می‌کند که زن هم در طول تاریخ کار می‌کرده است و تأکید بر این امر چنان زیاد است که گویا زن قبلاً در جامعه وجود نداشته یا اگر داشته، منشاء اثری مثبت نبوده است.

دسته دوم، مطالعاتی که زن و مرد را رقیب فرض می‌کند و رابطه بین آنها را رابطه استثماری و متناقض می‌شمارد.

دکتر گیوه‌چیان در پایان صحبت‌هایش دو پیش‌فرض مطرح کرد: یکی مکمل بودن نقش زن و مرد و نه متناقض بودن آن؛ و دیگری کشف منطق بومی به جای اعمال منطق پژوهشگر. وی معتقد است تأکید زیاد پژوهشگران بر تفاوت زن و مرد بعضی ناهنجاریهای بین زنان و مردان را در شهرها تقویت می‌کند و چه بسا که مردم معمولی، خواه زن و خواه مرد، در کلیه جوامع، به‌ویژه مردم جوامع کم‌سواد، از تأکید پژوهشگران بر این تفاوتها به عنوان حربه‌هایی علیه مردان یا زنان دیگر استفاده کنند. او شاهد مدعای خود را چنین ارائه می‌دهد که آسار بالای طلاق در جوامع شهری و ناراحتیهای روحی و افسردگیها، به‌ویژه در بین زنان، و عدم تحمل فشار کار در خانه ممکن است در نتیجه تأکید پژوهشگران بر

مشکلات جهانی‌اند و باید در چارچوبی جهانی و به فراخور زمینه‌های اجتماعی، اخلاقی، اقتصادی و فرهنگی هر کشوری رفع گردند. تأکید بر توانمندی دختران و زنان به عنوان شرکای هم‌پا در فرآیند توسعه و واگذاری ابزارهای لازمه به آنان؛ ارائه واحدهای کم بهره؛ مشارکت زنان در تعاونیها، به خصوص در بخش روستایی؛ ارائه امکانات روزافزون و جامع جهت اشتغال زنان و شرکت مستمر آنان در تصمیم‌گیریهای آگاهانه پیرامون رفع نابرابریها و تفاوت‌های جنسیتی در تمامی رشته‌ها و زیربخشها؛ بررسی و اصلاح و تدوین قوانین و مقررات خاص و اجرای آن جهت تحقق اهداف توسعه انسانی پایدار الزامی می‌باشد.

فصور در ایجاد و اجرای شرایط مناسب برای رشد پایدار این قشر عظیم و رفع نابرابریها و ظلم به این جامعه بشری نه تنها برای آنان، بلکه برای کل جامعه بشری بسیار مهلک خواهد بود و می‌بایست تلاش همه جانبه امروز آغاز گردد که فردا خیلی دیر است.

◀ احتساب سهم زنان در تولید کشور

مطالعه روند تاریخی توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورها نشان می‌دهد کشورهایی که تعادل مناسب و مطلوب برای مشارکت زن و مرد را فراهم نیاورده‌اند، در فرآیند توسعه عقب مانده‌اند و حتی در چنین جوامعی بازدهی مردان نیز کمتر از جوامعی است که مرد و زن دوشادوش یکدیگر از فرصتهای برابر اشتغال برخوردار بوده‌اند. بررسی ساختار اشتغال زنان در کشورهای مختلف نیز بیانگر آن است که رابطه مستقیمی بین کاهش رشد جمعیت و افزایش نرخ اشتغال زنان وجود دارد. در حال حاضر نیز کشور ما با دو مسأله مهم توسعه اقتصادی و رشد بالای جمعیت روبرو است. مهرانگیز چنگیزی‌اشتیانی، کارشناس و محقق مرکز آمار ایران، پس از بیان این مقدمات، با ارائه آمار نشان داد که اگر زنان خانه‌دار نیز شاغل فرض شوند، سهم زنان در تولید ناخالص داخلی کشور نزدیک به ۷۰ درصد افزایش می‌یابد:

با ورود زنان به بازار کار، نه تنها بر درآمد خانواده‌ها به طور مستقیم و غیرمستقیم افزوده می‌گردد، بلکه از نرخ رشد جمعیت فعلی کشور کاسته شده و بسیاری از هزینه‌های مربوط به تأمین نیازهای جمعیت فراینده کشور کاهش و کارایی اقتصادی کشور افزایش می‌یابد.

◀ بررسی جامعه‌شناختی نقش زن در کشاورزی ایران

دکتر عبدالملکی لهسایی‌زاده، دانشیار بخش جامعه‌شناسی دانشگاه شیراز، با بررسی جایگاه زن در اشتغال روستایی، سهم زن در ارزش افزوده اقتصاد روستایی را در مقایسه با جامعه شهری مشخص کرد:

سهم و نقش زن روستایی در اشتغال، در نتایج سرشماریهای

جمع‌بندی هیأت‌رئیس، فضای مناسب با تهویه مطبوع و پذیرایی ساده و خوب، تحمل یک از صبح تا شب نشستن در محل سخنرانی را سهل و حتی دلپذیر می‌کرد.

دکتر شادی طلب وقتی از برنامه‌های توسعه اول و دوم صحبت می‌کرد، گفت که کلمه «زنان» در برنامه توسعه اول فقط یکبار و در برنامه دوم فقط دوبار آمده است. وی همانجا اظهار امیدواری کرد که در برنامه سوم، حتماً سه بار کلمه «زن» گنجانده شود!

جمع‌بندی هیأت‌رئیس، گفتن بخشی از حقیقت، گفتن همه حقیقت نیست. مدیرعامل بانک کشاورزی در گزارش خود گفت که از کل «تعداد» اعتباراتی که در ۱۰ ماهه اول سال ۷۲ به کشاورزان پرداخت شده، ۱۳/۴ درصد به زنان سرپرست خانوار تعلق داشته است که دو برابر نسبت خانوارهای روستایی دارای سرپرست زن است. اما آن بخش دیگر حقیقت زمانی آشکار می‌شود که به جای «تعداد» به «مبلغ» توجه و از تعارف کم کنیم. در واقع کل مبلغ پرداختی به زنان کشاورز (اعم از سرپرست خانوار و غیر آن) چیزی نزدیک به ۲ درصد بوده است؛ در حالی که طبق آماري که ایشان ارائه کردند؛ باید حدود ۷ درصد

● دکتر سودابه امیری: یکی از راههای تغییر وضعیت نامطلوب زنان شرکت مستمر آنان در تصمیم‌گیریهای آگاهانه پیرامون رفع نابرابریها در تمامی رشته‌ها و زیربخشهاست.

را به خوبی نشان می‌دهد. زنان در تعاونیها، شوراهای اسلامی روستایی و... نقش مدیریتی ندارند و حتی عضویت آنها در تعاونیها و مشارکت آنها در مجامع و جلسات عمومی شوراهای اسلامی در روستاها، اگر صفر نباشد، بسیار ناچیز است. عدم حضور زنان روستایی ایران در سازمانها و نهادهای رسمی جدید واقعیتی است که ریشه در کمبودها، نارساییها، بی‌توجهی‌های کارشناسانه و امکانات برنامه‌ای دارد که وقتی با عناصر فرهنگی جامعه و اصول حاکم بر تفکر و تلقی مدیران و برنامه‌ریزان و عامه مردم شهری و روستایی همراه می‌شود و بر هم تأثیر می‌گذارد به مرور زمان به سنگ خاراایی سخت و غیرقابل نفوذ تبدیل می‌شود که زن را به نحجی، از خود بیگانگی و بی‌قابلیتی و در نتیجه گوشه‌گیری و بی‌نزلی بیشتر می‌کشد.

دکتر انصاری دلیل شکست بسیاری از طرحهای توسعه‌ای در بخش روستایی کشورهای جهان را عدم تطابق الگوی توسعه با فرهنگ جامعه می‌داندست. وی معتقد بود که تشکیل تعاونی برای زنان روستایی ایران نیاز به بررسی و مطالعات جامع دارد و چنین نهادی وقتی معنی‌دار و مؤثر است که یافته‌های تحقیقاتی ضرورت تشکیل آن را تأیید کرده باشد؛ هدف معین و مشخصی را دنبال کند؛ شرایط اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی جامعه شناخته شود، رابطه سازمان مجری، به عنوان نماینده و شاخه‌ای از دولت، و مسیر حرکت و دینامیسم این رابطه با دقت لازم معین شده باشد و واحدهای اجرایی دست‌اندرکار ملزم به رعایت و اعمال آن باشند و حوزه کار و تأثیر تعاونی از اقدامات موردی و محدود برای اعضا، به اقدام متنوع و گسترده تغییر کند.

◀ طرح مرکز اطلاعات زنان در کشاورزی ایران

نسرین دخت عمادخراسانی، رئیس بخش اطلاعات و انتشارات مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی و اقتصاد کشاورزی، طرحی برای مرکز اطلاعات زنان در کشاورزی ارائه داد.

وی با تأکید بر این نکته که بسیاری از کشورهای جهان سوم بی‌اعتنا به تحقیق، توسعه را طلب می‌کنند، از اطلاعات فقط به اهمیت آن واقفند و از چگونگی دستیابی به این مهم بی‌خبرند و با جنبه‌های کاربردی آن قرابتی ندارند، گفت:

در جهانی که بهره‌وری از اطلاعات اساس هر گونه پیشرفت شده‌است، پیوستگی و رابطه هدفمند اطلاعات و توسعه، ضرورتی آشکار است. از جمله مواردی که توجه کارشناسان جهان را در چند سال اخیر جلب کرد مسائل مربوط به زنان است. به کارگیری موضوعها و عباراتی نظیر زن و اشتغال، زن و بهداشت، زن و توسعه، زنان روستایی، زنان بی‌سرپرست و... نشانه‌هایی از این توجه است که باید برای دستیابی به نتایج مطلوب مورد بررسی و مطالعه دقیق و عمیق قرار گیرد.

نسرین دخت عماد پس از معرفی مراکز اطلاع‌رسانی مربوط به زنان در آسیا، گفت علی‌رغم آنکه در حوزه زنان اندیشه‌های آرمان‌خواهانه‌ای نیز مطرح شده اما تاکنون حرکتی در این جهت صورت نگرفته و ضرورت ایجاد یک مرکز ملی اطلاعات زنان در ایران بسیار مشهود است.

یادداشت:

* برای مطالعه تفصیلی مقالات می‌توانید به فصلنامه علمی - پژوهشی مرکز مطالعات برنامه‌ریزی و اقتصاد کشاورزی، ویژه‌نامه نقش زنان در کشاورزی، سال سوم، بهار ۱۳۷۲ رجوع کنید.

رابطه استماری و تفاوت‌های متافض زن و مرد تشدید شود. در مورد پیش‌فرض دوم نیز وی معتقد است که به جای اعمال منطق پژوهشگر، باید بر «خرده‌فرهنگ‌ها» تأکید بیشتری داشت.

◀ اقتصاد غیررسمی: واقعیتی ناشناخته در طرح مسائل زنان روستایی

مفهوم بخش «غیررسمی» در واژه‌شناسی تحلیل‌گران مشاغل و توسعه نسبتاً جدید است و به سالهای ۱۹۷۰ برمی‌گردد. پس از آنکه برنامه‌ریزان و سازمانهای بین‌المللی متوجه شدند که مفاهیم رایج کار کل جمعیت فعال کشورها را طبقه‌بندی نمی‌کند، به بخش غیررسمی به عنوان یک واقعیت اجتماعی نظر کردند. از سوی دیگر واقعیت نشانگر آن است که نیروی عظیم کار در بخش غیررسمی را، به‌ویژه در کشورهای کمتر توسعه‌یافته یا در حال توسعه، زنان روستایی‌ای تشکیل می‌دهند که در فقر «هلاک و بی‌سوادی مزمن» به سر می‌برند. دکتر خجسته عارف‌نیا، مسئول اداره علوم اجتماعی کمیسیون ملی بونسکو در ایران، با بیان اینکه ویژگی بخش غیررسمی، تقسیم ناعادلانه کار و درآمد است، اضافه کرد:

در «اقتصاد غیررسمی» مناسبات و روابط مرد / زن بر حسب سلطه تعریف می‌شود و تقسیم کار در خانه، مزرعه، کارگاه بازارهای محلی شهری و روستایی، تعاونیها و... شدیداً از آن تأثیر می‌پذیرد. به نظر دکتر عارف‌نیا، باید همچون دهه ۷۰ به بخش «غیررسمی» به مثابه یک عنصر سؤال برانگیز درباره اقتصاد و جامعه در کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه نگریست. او معتقد است که گسترش بخش «غیررسمی» در کشورهای جهان سوم، بر خلاف نظر بعضی کارشناسان، یک واکنش مردمی در تأمین بقای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه است، نه یک خطای اقتصادی:

سؤال نهایی این است که آیا نباید به هنگامی که اقتصاد نمی‌تواند تمامی یک جامعه را پوشش دهد به بخش «غیررسمی» به عنوان یک گزینه نگریست؟ این سؤال را در چارچوب اقتصاد جهانی امروز چگونه باید مطرح کرد؟ پاسخ کارشناسان امور اقتصادی و برنامه‌ریزی کشور ما به این سؤالات چیست؟ ساختار اشتغال در کشور ما چگونه است؟ آیا این مسأله در کشور ما طرح شده‌است؟ اگر نه، چرا؟ و اگر بله، چگونه؟

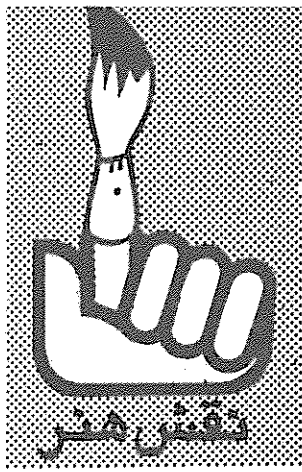
◀ تعاونیهای زنان روستایی، ضرورت یا موج

دکتر حمید انصاری، استاد دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، با بررسی ویژگیهای نقش اقتصادی و اشتغال زنان روستایی در جهان سوم نتیجه گرفت که زنان اسکانات و ابزار لازم برای تغییر وضع و بهبود فعالیت‌های اقتصادی و موقعیت اجتماعی خود را ندارند. او گفت:

«شاهده جامعه روستایی ایران و نهادهای جدید آن تقوی مردان

از کل مبلغ اعتبارات پرداختی به زنان سرپرست خانوار تعلق می‌گرفت.

◀ وزیر کشاورزی در مورد اعزام خانمها برای دوره‌های آموزشی به خارج از کشور گفت: «خانمها به حق نگران بودند و گله‌مند که وقتی شما می‌گویید فرقی بین خانم و آقا نیست، چرا این همه تبعیض؟»

نیمه دوم سبب
- نمایشگاه نقاشی باسَم رسام
- نگارخانه آفرند
- ۱۶ تا ۲۱ اردیبهشت ۷۴
● فرید کلهر

خود بازتابی از ورزش بادهای ناملازم
جهان بیرون بر روح اوست.
نقاشیهای باسَم رسام جهان را
توضیح نمی‌دهد و کار فلسفه را
نمی‌کند، بلکه مانند شعر در مقوله
عرفان جای می‌گیرد زیرا هنر نیامده

است که گره‌ای از مشکل انسان
بگشاید چون اصولاً در بستر ادراک
نیست و این فلسفه است که با
توضیحاتی که پیرامون هستی می‌دهد،
سعی می‌کند به پرسشهای بزرگ
پاسخ بدهد. اما هنر به گنجه این
پرسشها می‌رود و تلاش می‌کند با آن
دوست شود بدون آنکه پاسخی برای
آن بیابد. اگر هم در طول راه خود به
پرسشی پاسخ می‌دهد، ناخودآگاه
است و در ضمن، پاسخ از دیدگاهی
شاعرانه است.

نقاشیهای باسَم رسام بازآفرینی
جهان است؛ جهانی مملو از
نابرابری، نابرابری در معادله شب و
روز، شهر و بیابان، درخت و
بی‌درختی و حتی در توازن اندام
چهره‌ها؛ به طوری که رخ نگاره‌های
او در واقعیت حضور ندارد و بازتاب
عینی هیچ کدام از چهره‌های جمعیت
شش میلییاردی جهان نیست اما
نمی‌توان گفت که این آدمها وجود

تازه‌ترین آثار نقاشی باسَم رسام،
نقاش و طراح معاصر، به مدت یک
هفته در گالری آفرند به نمایش درآمد.
در این نمایشگاه ۳۲ تابلو از آخرین
اندیشه‌های قلمی این نقاش به روی
بازدید کنندگان چهره گشوده بود.

باسَم رسام، برای جامعه
هنرمندان تجسمی و نیز جامعه
مطبوعات ما چهره‌ای آشناست. آثار
باسَم رسام با حسی گنگ، از
بی‌همزبانی سخن می‌گویند و خطوط
نگاره‌هایش اشاراتی است که در
قاموسهای لغات، تفسیر پیدا نمی‌کنند
و فقط شاخکهای حسی مخاطب
می‌تواند معنا را - بدون تفسیر -
دریافت کند.

باسَم رسام، در نقاشی قلمرو
خاصی دارد و خطوط او جامعه او را
به تن دارند. در آدمهای او، غربت
صد درجه سانتی‌گراد غلیان دارد و
طرحها و نقاشیهایش واگویی‌ای از
آشفته‌نمایی درونی نقاش است که

نشانه‌هایی از تکنیک،
سنت، طبیعت و قدمت
- نمایشگاه گروهی نقاشی
- گالری کیهان
- ۱۳ تا ۱۷ خرداد ۷۴
● سپیده خانلوکی

در گالری کیهان، فرزانه فیروزفر،
فوزیه گرجیان، مژگان شجریان و
مهییار سبکبار، که همگی در رشته
نقاشی تحصیل کرده‌اند، با برگزاری
نمایشگاهی گروهی، کارهای
مفتاوتی ارائه کرده‌بودند.

فوزیه گرجیان

در سبب‌های رنگ و روغن
فوزیه گرجیان، گلیم، گلستان، پله،
ستون، درخت و پنجره، همه و همه به
همراه رنگهای زنده و شاد، فضایی
ایرانی و سنتی به وجود آورده‌اند.
اتاقهای ساده با خطوط مؤرّب
پنجره‌هایشان و درهای چوبی‌ای که
کلون دارند و سکوه‌های قدیمی، به
یادآوری این فضا کمک می‌کنند.
گرجیان، خود را از قید بسیاری از
«بایده‌هایی» که در نقاشیهای
واقمگرایانه و طبیعت‌گرایانه وجود
دارد، رها کرده و ذهنی و بسیار ساده

ندارند زیرا نشانه‌های رنج را بر
خطوط کلی خود دارند و این نخستین
نشانه انسان بودن است.

گرایش دیگر باسَم رسام در
حوزه نقاشی، غوطه‌خوردنهای
غبطه‌انگیز در روح ادیان است. بر این
اساس، با تحترطاطقیسهای سنتی را
در بورش شکلهای مدرن و هندسی به
نمایش می‌گذارد و نشان می‌دهد که
دانه این معماری به گنجه مفهوم بشریت
و اصالت نیز می‌رسد و شیشه‌های
صیقلی آن را مکدر می‌کند. بر این
مینا، در تابلوهای او رخدادهایی
مانند مصلوب شدن مسیح، همواره
یادآور می‌شوند و بازگویند تکراری
باز مصلوب شدن انسان بر دار تمدن
امروز است.

باسَم رسام در تازه‌ترین
نمایشگاه خود، گرایش دیگری را نیز
به نمایش گذاشته است و آن بازگویی
درونی نیمه دوم سبب است. با یک
حساب سرانگشتی از تابلوهای به
نمایش درآمده در نمایشگاه جدید،
بی‌می‌پریم که نمایش زوایای مختلف
وجود زن، که مادر جامعه است، تمام
فضای تابلوها را به خود گرفته است.
زن که نمادی از تداوم انسان بر گستره
خالی است، در کنار انار که واژه
مقدس عشق است، زندگی
مسالمت‌آمیزی یافته است. زنان
نقاشیهای باسَم رسام، زنانی
رنج‌برده‌اند که در عمق هزاران
فرسنگی افق به جست‌وجوی جرقه‌اند
و این انتظار که کشنده‌تر از مرگ
است، زوایای وجودشان را خطوطی
معلق به روی آینده و گذشته می‌بخشد
و در لحظه‌های سدهای خود زندانی
می‌کند. شاید هم گمشده‌شان
معجزه‌ای است که عیسی را به رهایی
انسان برگزید.

و راحت نقاشی کرده است و موضوع کارهایش، ترکیبی از تخیل و واقعیت را به تماشا می‌گذارند. پرسپکتیو، در تابلوهای او جایی ندارد، نحوه رنگ‌آمیزی و انتخاب رنگها و کمپوزیسیونهای شبیه به هم و عناصر تکرار شده نوعی هماهنگی و یکدستی در آثارش به وجود آورده‌اند و کلاً نقاشیهایش، آرامش را به بیننده منتقل می‌کنند.

مژگان شجریان

متفاوت ارائه کرده: آبستره و دیگر، کارهایی که موضوع دارند بدون پرداختن به جزئیات، طبیعت را نمایانده‌اند. تابلوهای آبستره شجریان، نمایانگر رنگهایی شاد هستند که با خطوطی ظریف و مورب به یکدیگر پیوسته و اشکال مختلفی را به وجود

فرزانه فیروزفر

این بار، مواد گوناگونی دست به دست یکدیگر داده‌اند تا فرزانه فیروزفر بتواند درباره تکنیکهای مختلف نقاشی به تحقیق بپردازد. موادی چون: رنگ و روغن، آبرنگ، پاستل گچی و روغنی، مداد رنگی، مداد کنته، زغال، گواش، چسب آکریلیک، مونولیت، استون، طناب، گچ، ساسه، کاغذ دیواری، مقوا و خاکه اره

فیروزفر، گاه یک کمپوزیسیون خاص را با سه نوع تکنیک مختلف تجربه کرده و نتایج متفاوتی نیز از نظر انتقال حس به بیننده به دست آورده است. کارهای او آبستره هستند. وی با کنار هم قرار دادن رنگهایی چون آبی، نارنجی، سبز، قرمز، طورتی، طلایی و بنفش و کمتر با خط، کمپوزیسیونهایش را به وجود آورده است. مژگان شجریان، دو سبک کار

این همه، نفسی تازه کرده و با رنگهای ملایم و آرامش‌بخش خود، با تماشاگر، از سادگیها و پاکیها می‌گویند.

مهیار سبکبار، از طرحهای سستی گلیم ایرانی الهام گرفته و با رنگهای زنده و شادی چون آبی و نارنجی، کارهای ساده و قشنگی ارائه کرده است. وی در بعضی از تابلوهایش که «کولاز» هستند، بافت گلیم را نیز نمایانده است. کارهای سبکبار از نظر طرح و کمپوزیسیون رنگ و ترکیبندی کلی کار موفق‌اند.

گالری کیهان

غمهای بزرگ در قلبهای کوچک

- نمایشگاه نقاشی مهتاب حقیقی
- گالری ضرابی
- ۲۰ تا ۲۵ خرداد ۷۴

مهیار سبکبار

آورده‌اند و بیشتر برای تجربه خطوط و رنگها، در یکدیگر قرار گرفته‌اند. در این کارها، سبک کار یکسان است و تنها رنگها تغییر کرده‌اند.

در کارهای آبرنگ، شجریان بسیار ساده نقاشی کرده و با حسی قوی، گوشه‌هایی از طبیعت را به تصویر کشیده و کارهای زیبایی را به وجود آورده است: باران آمده، سنگ و گل و درخت را از غبارها شسته و

این بار در گالری ضرابی، شاهد برگزاری نمایشگاهی هستیم از نقاشیهای رنگ و روغن مهتاب حقیقی. تحصیلات وی در رشته نقاشی بوده و قصد دارد همین رشته را دنبال کند.

مهتاب حقیقی با حسی قوی، به دنیای مصومیتها گام نهاده: به دنیای آبی کودکان، به آنجا که گاه قلبهایی کوچک از سنگینی بار غمهایی بزرگ فشرده می‌شوند.

فضای کارهای حقیقی، بسیار ساده و بیانگر آرزوهایی است که به واقعیت نیپوسته‌اند. در اینجا حتی طبیعت نیز در بند است: ابر، پرند و نیز آن کودکی که در بند اندوهی بزرگ (غم نداشتن مادر) سر بر زانوی صندلی گذارده و به تفکر نشسته است. در آثار این نقاش، سبک کار با موضوع هماهنگ است، چرا که او کاملاً از دید یک کودک نقاشی کرده و رنگها و عناصر به کار رفته در کارهایش نیز همه کودکانه به تصویر کشیده شده‌اند. وی فیکورها، اشکال و پرتورها را دفرمه کرده و از این لحاظ، تحت تأثیر مودیلیانی بوده است.

حقیقی از ماهی، نیلیوفر آبی، خطوط مارپیچ و گل اتار به عنوان نماد مادر استفاده کرده و عناصری چون درخت، آسمان، خورشید، خانه و گل (همچون نقاشیهای کودکان) در آثارش تکرار شده‌اند. وی در انتقال حس موفق بوده و درباره این حس و موضوعهای انتخابی‌اش می‌گوید: «من در خانواده‌ای بسیار با محبت و صمیمی بزرگ شده‌ام و هیچ وقت مشکلی عاطفی یا کمبودی در این زمینه نداشتم ولی همیشه به طرح به چنین موضوعهایی در کارم علاقمند بوده‌ام.»

بسیاری از زنان با علائم رایج و متداول تغییرات هورمونی کاملاً آشنا هستند. این علائم عبارتند از: دردهای دوران عادت ماهانه، جوش صورت، تهوع صبحگاهی و گرگرفتگی. اما بسیاری از زنان نمی‌دانند که تغییرات هورمونی حتی می‌تواند باعث بروز بیماری لثه، خشکی دهان، تب‌خال و بیماریهای دیگر دهان شود.

در این مقاله قصد داریم به شما کمک کنیم این بیماریها را تشخیص داده و از بروز آنها پیشگیری کنید و اختلالات و ناراحتیهای دهان را که بر اثر تغییرات هورمونی پدید می‌آیند درمان کنید. ❏

◀ دوران بارداری

در آستانه ماه دوم یا سوم بارداری، افزایش هورمون باروری یا همان پروژسترون موجب می‌شود که لثه نسبت به پلاک دندان حساستر شود. پلاک دندان همان لایه رسوبی مواد بر روی سطح دندان است که محیط مناسبی برای رشد باکتریهاست. این حالت می‌تواند منجر به «ژنژیویت» شود که مرحله اولیه بیماریهای لثه است و علامت مشخصه آن التهاب و قرمزی

غیرطبیعی لثه، تورم و خونریزی است. در این دوره از بارداری باید به بهداشت دهان و دندان خود کاملاً توجه کرد و مسواک زدن و نخ دندان کشیدن را با وسواس بیشتری انجام داد. گاهی شاید لازم باشد در طول دوران بارداری حداقل دو بار دندانها را جرم‌گیری کرد.

زنان باردار معمولاً از مراجعه به دندانپزشک وحشت دارند ولی باید بدانند که نگرانی آنها بی‌مورد است. فقط کافی است پزشک را از بارداری خود مطلع سازند. دکتر باربارا اشتاین برگ، یکی از دندانپزشکان دانشگاه پنسیلوانیا، معتقد است که حتی اگر دندانپزشک لازم بداند، می‌تواند از دندانهای بیمار با اشعه ایکس عکسبرداری کند. او برای این کار و برای جلوگیری از تابیدن اشعه ایکس به جنین، به بیمار یک روپوش سربی می‌پوشاند و حتماً تا آنجا که ممکن است از عکسبرداریهای غیرضروری خودداری می‌کند.

◀ دوران عادت ماهانه

تعدادی از زنان معمولاً در ایام عادت ماهانه خود دچار تب‌خال یا دیگر زخمهای

دندان (حفره خشک) شود. در این حالت حفره باقی مانده از دندان کشیده شده، به سختی ترمیم شده و دیرجوش می‌خورد. دکتر اشتاین برگ توصیه می‌کند کشیدن دندان را به زمانی که مصرف قرصها را قطع می‌کنید موکول نمایید. از سوی دیگر پروژسترون موجود در قرص می‌تواند موجب افزایش احتمال ژنژیویت یا التهاب لثه‌ها شود. بنابراین وقتی قرص ضدبارداری مصرف می‌کنید، باید بیش از پیش مراقب دندانهای خود باشید.

از آنجا که مصرف بعضی از داروها موجب کاهش اثر قرصهای ضدبارداری می‌شود. اگر پزشک برای ناراحتی دندان شما دارو تجویز می‌کند، حتماً باید او را از مصرف قرصهای ضدبارداری آگاه کنید تا دارویی را انتخاب کند که تأثیر قرص ضدبارداری را از بین نبرد.

◀ دوران یائسگی

کاهش هورمون استروژن در دوران یائسگی، گاهی باعث بروز حالتی می‌شود که اصطلاحاً به آن التهاب لثه و دهان یائسگی

تغییرات هورمونها و اختلالات دهان

لیزا مک گراث
ترجمه فرزانه خردمند

می‌گویند. علائم این ناراحتی عبارتند از خشکی دهان، شفافیت و خونریزی لثه‌ها، سوزش دهان، اختلال در حس چشایی، حساس شدن به گرمی و سردی غذاهای گرم و سرد و حتی پوکی استخوانهای فک. در این موارد ممکن است مصرف هورمون مصنوعی یا هورمون درمانی تا حد زیادی باعث تخفیف این علائم شود. اما توجه کنید که باید دندانپزشک و پزشک متخصص زنان با مشورت یکدیگر در مورد درمان فرد تصمیم بگیرند. ❏

دهانی می‌شوند. هر چند از بروز بسیاری از این ضایعه‌ها نمی‌توان جلوگیری کرد اما گاهی بعضی از پزشکان قرصها یا پمادهایی تجویز می‌کنند که باعث برطرف شدن تب‌خال می‌شود و یا نوعی داروی استروئیدی یا بی‌حس کننده می‌دهند که زخمهای دهان را بهبود می‌بخشد.

◀ قرصهای ضدبارداری

اگر یکی از دندانهایتان را بکشید، استروژن موجود در قرص می‌تواند باعث ایجاد یک ناراحتی دردناک در محل کشیدگی

